

Don't waste Brexit

Een pleidooi om de banden met Britse universiteiten stevig aan te halen.

Kamerlid Jan Paternotte

D66

Voor de toekomst

Voor de Britse wetenschap is de Brexit een regelrechte ramp. Al eeuwenlang is het Verenigd Koninkrijk leidend in de Europese wetenschap. Van Stephen Hawking tot Charles Darwin en Rosalind Franklin, de Britten hebben meer wetenschappelijke iconen dan enig ander Europees land. De Royal Society, de Britse zusterorganisatie van onze Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW), liet vorige maand zien dat het Britse aandeel in Europese onderzoeksgelden met een derde is gekelderd. Hetzelfde geldt voor het aantal wetenschappers dat bereid is naar het VK te komen. Sinds het Brexitreferendum hebben 11.000 EU-burgers op de Britse universiteiten het land verlaten. De oorzaak? “Onzekerheid heeft impact. [...] Onzekerheid over de deelname van het VK aan Europese onderzoeksprogramma’s en de samenwerking met Europese collega’s. De Europese Unie straft ons niet: wanneer Britten onderzoeksgeld aanvragen zijn ze nog net zo succesvol als vroeger. Maar het vertrouwen wordt ondermijnd.”²

En net als in de handel is de impact op het Europese continent het grootst in Nederland. Nederlandse onderzoekers werken, op onderzoekers uit het Verenigde Staten na, het meest samen met onderzoekers in het Verenigd Koninkrijk.³ Door de Brexit ontstaan er barrières voor samenwerking waardoor we minder wetenschappelijke resultaten bereiken. Anderzijds is er impact als we de Britten kwijtraken als concurrent voor het aantrekken van onderzoekers, studenten en Europese onderzoeksgelden.

Ook voor studenten zijn de gevolgen groot. Voor Brits talent is Nederland aantrekkelijk vanwege het hoogwaardige aanbod Engelstalig onderwijs. Engelse universiteiten hebben weliswaar vaak hoge collegegelden, maar in Schotland geldt bij sterke universiteiten als Edinburgh en St. Andrews in Schotland nu juist dat Nederlandse studenten geen collegegeld voor de bachelor hoeven te betalen.⁴ Britse universiteiten staan dan ook in de top 5 van het aantal Nederlandse uitwisselingsstudenten.⁵ De drempel om dichtbij in het land van de wereldtaal te studeren kan wel eens een heel stuk hoger worden.

² <https://royalsociety.org/-/media/news/2019/brexit-uk-science-impact.pdf?la=en-GB&hash=BE140E62C37560A6A7523B7134949F11>

³ <https://vsnu.nl/voor-een-goede-universiteit-is-internationalisering-cruciaal.html#eerste>

⁴ <https://www.study.eu/article/tuition-fees-in-scotland>

⁵ <https://www.nederlandwereldwijd.nl/actueel/nieuws/2019/03/26/dutchacademics-nederlandse-academici-in-vk-verenigen-zich>

Wat al gebeurt

De Universiteit Maastricht heeft een strategisch partnerschap met de University of York gesloten, door The Times aangekondigd onder de titel “University has its own Maastricht treaty to brace against Brexit”. Met gezamenlijke PhDs, investeringen in uitwisseling en wederzijdse aanstellingen onder de vlag van het York Maastricht Partnership Platform (YMP) geeft deze samenwerking York inderdaad een directe lijn naar Europa, ook na de Brexit. Voor Maastricht betekent het partnerschap de komst van veel gerenommeerde onderzoekers naar de universiteit en meer kansen voor de eigen studenten en onderzoekers. CvB-voorzitter Carel Stolker, van de Universiteit Leiden, prees de verbindende kracht die uit kan gaan van dit soort samenwerking. “Ik voorspel dat universiteiten aan weerszijde van de Noordzee nieuwe vormen zullen vinden die de samenwerking misschien juist versterken.”

De Nederlandse ambassade in Londen heeft, in samenwerking met de KNAW en het ministerie van OCW, terecht aandacht voor de Nederlandse academici in het Verenigd Koninkrijk. Een bijeenkomst in de Royal Geographical Society in Londen trok zo'n 100 academici van meer dan 50 universiteiten. Zo komen deze Dutch Academics actief in aanraking met carrièrekansen in Nederland. Via de onderwijsattachés op de ambassade wordt hier werk van gemaakt.

Wat we meer kunnen doen

D66 wil dat Nederland geen kans onbenut laat om onze universiteiten, onderzoekers en studenten zo sterk mogelijk uit de Brexit tevoorschijn te laten komen. Dat kan door de banden met Britse universiteiten te versterken en een warm welkom te bieden aan onderzoekers die binnen de EU willen werken. We stellen drie acties voor:

- 1.** Laat Nederlandse universiteiten actief Britse universiteiten adopteren.
- 2.** Een warm welkom voor onderzoekers uit het Verenigd Koninkrijk die naar Nederland willen komen.
- 3.** Een task force op de Nederlandse ambassade in Londen.

1: Laat Nederlandse universiteiten actief Britse universiteiten adopteren. Oftewel: leg logische verbanden, stuur op wederzijdse aanstellingen, meer ruimte voor uitwisselingsstudenten en kijk naar de kansen voor Nederlandse campussen van Britse universiteiten.

De Universiteit Maastricht heeft de University of York geadopteerd. Daarmee is Maastricht niet alleen: de bekende universiteiten Oxford en Cambridge kozen Duitse vrienden in Berlijn en München. Veel Britse universiteiten, zoals de London School of Economics & Political Science, King's College en de University of Edinburgh, hebben nog niet dezelfde strategische partnerschappen. Laat Nederland als best friend on the continent hierin vooroplopen. Het profiel van de Universiteit van Edinburgh met vermaardheid op kunstgeschiedenis en geesteswetenschappen sluit goed aan bij de profielen van bijvoorbeeld de universiteiten van Amsterdam en Leiden. De Erasmus Universiteit Rotterdam heeft al de universiteiten van Glasgow, Essex en de City University London als partners.⁹ Nederland zou leidend kunnen zijn in samenwerkingsverbanden met universiteiten in de Russell Group, de groep Britse universiteiten die een niveau kent vergelijkbaar met de dertien Nederlandse universiteiten in de mondiale top 200.¹⁰¹¹

2: Geef een warm welkom aan Britse onderzoekers. Oftewel: stel faciliteiten voor dure kenniswerkers ook open voor 'gewone' onderzoekers

D66 wil dat we onderzoekers dezelfde hulp bieden die ook kenniswerkers van grote bedrijven krijgen, van het zoeken naar huisvesting en scholen voor kinderen tot hulp bij de bureaucratische drempels die wonen in Nederland met zich mee kunnen brengen. Sommige steden stellen hun Expat Centres al open voor onderzoekers, sommigen alleen boven bepaalde inkomensniveaus. Hier ligt een kans om in de eerste periode na de Brexit universitair onderzoekstalent, van hoogleraar tot PhD, deze fast track naar Nederland te bieden. Want Nederland heeft op de meeste plekken geen tekort aan onderzoekers, maar in velden als data science en computer science is een chronisch tekort. Bovendien zijn er veel in Engeland werkzame toponderzoekers die simpelweg niet buiten het vrij verkeer van personen en – mogelijk – buiten de Europese onderzoeksruimte willen werken. Zo'n 11.000 academici hebben de Britse universiteiten reeds

⁹ <https://www.eur.nl/en/ese/exchange/partner-universities>

¹⁰ <https://www.neth-er.eu/nl/nieuws/13-Nederlandse-universiteiten-top-200-Ranking>

¹¹ <https://university.which.co.uk/advice/choosing-a-course/what-is-the-russell-group>

verlaten. Zowel Britten als andere Europeanen overwegen een vertrek. Het is zaak als Nederland dan niet achteraan in de rij te staan.

3: Een task force in London. Oftewel: schud de Hollandse bescheidenheid af, en zet net als Duitsland en Frankrijk ons land in de etalage als een geweldig land om wetenschap te bedrijven.

Het is zaak met het ministerie, de ambassade en onze eigen zusters van de Royal Society en de Universities UK, de KNAW en de VSNU een task force te vormen die er werk van maakt om niet ver achter de Fransen en de Duitsers geparkeerd te staan, maar Nederland actief promoten als A great place for research. Dit kan door het netwerk van Dutch academics uit te breiden met geïnteresseerde onderzoekers in het Verenigd Koninkrijk en actief te zoeken naar onderzoekers op de terreinen waar Nederland momenteel een tekort heeft.

Het is mooi een netwerk van Nederlandse academici in het Verenigd Koninkrijk te hebben. Zij kunnen helpen Nederland op de kaart te zetten bij collega's, de bovengenoemde adopties van universiteiten helpen aanjagen en zorgen dat academici die (terug) naar Nederland willen een netwerk paraat hebben. Het is zaak deze netwerkactiviteit ook uit te breiden naar niet-Nederlandse academici die geïnteresseerd zijn in Nederland. Duitsland is al jaren actief in het aantrekken van immigranten om onderzoeksvacatures op te vullen. De goed gefinancierde Duitse Gesellschaften zijn naast de universiteiten aantrekkelijke werkgevers. Emmanuel Macron positioneert Frankrijk openlijk als een prima alternatief voor alle knappe koppen die een plek zoeken waar wetenschap ruimte krijgt.¹² Nederland is traditioneel bescheiden, en valt in het Verenigd Koninkrijk bijvoorbeeld op doordat we een 'Brexit monster' in de arm nemen om bedrijven te waarschuwen.¹³

¹² <https://www.ft.com/content/248d4618-54da-11e7-80b6-9bfa4c1f83d2>

¹³ <https://www.bbc.com/news/world-europe-47237371>